

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

Tempel en wet

.....en stelden valse getuigen, die zeiden: "deze mens houdt niet op lasterlijke woorden te spreken tegen deze heilige plaats en de wet.

Hand. 6:13

Stefanus, één van de zeven diakenen, een man vol des geloofs en des Heiligen Geestes is voor het Sanhedrin geleid. Hij zal zich moeten verantwoorden voor verschrikkelijke dingen, die hij zou hebben gezegd. Zijn aanklagers zijn godsdienstige, oorspronkelijk uit het buitenland afkomstige Joden, die met hem hadden geredetwist over godsdienstige zaken. Maar zij konden niet wederstaan de wijsheid en de Geest, door Welken hij sprak, zo lezen wij in vers 10. En nu moet hij zich dan maar verantwoorden voor de Joodse Raad, waarvoor eens Zijn Meester en Zender Zich ook moest verantwoorden. En de aanklachten die tegen Stefanus worden ingebracht zijn in feite dezelfde, die ook tegen Jezus werden ingebracht. Er worden valse getuigen opgeroepen, die zeiden: deze mens houdt niet op lasterlijke woorden te spreken tegen deze heilige plaats en de wet.

Tempel en wet, of wilt u: kerk en Woord Gods, zijn niet alleen twistpunten tussen kerk en wereld, maar ook in de kerk zelf, tussen geestelijk en vleselijk Israël, tussen de echte en de schijngelovigen. Dat was al zo onder oud-Israël. Telkens gaat het over *tempel en wet* bij de profeten en het veruitwendigde bondsvolk, bij Jezus en de farizeeërs, en hier weer bij Stefanus en het Sanhedrin.

En nee: de laster van de valse getuigen bestond niet hierin dat ze zomaar

een paar willekeurige punten fantaseerden.

Wat Jezus over *tempel en wet* zei, was ook inderdaad heel wat anders dan wat de farizeeërs zeiden. En Stefanus beleed wat Jezus en de profeten voor hem al gezegd hadden.

De gemene laster bestond hierin dat ze de bedoeling van Jezus' woorden en van de prediking van Stefanus verkeerd weergaven. Ze deden het voorkomen alsof Stefanus in het voetspoor van Jezus lasterlijke dingen zei van de tempel en van Gods wet. Maar helemaal ten onrechte! Stefanus streed niet tegen de tempel en de tempeldienst, zoals God die bedoeld heeft en hij streed niet tegen de wet als Gods wet en inzetting. Maar Stefanus streed tegen de afgodische en eigenwillige betekenis die het veruitwendige volk eraan hechtte.

De tempel en de tempeldienst was voor de massa onder leiding van de farizeeën niet meer dan een vrome vorm geworden, waarbij men zich veilig voelde. En de wet had men ongevaarlijk gemaakt door allerlei menselijke uitleggingen en toevoegingen, zodat de onbekeerde mens buiten het doemvonnis van Gods oordeel bleef.

Maar voor Stefanus was de tempel de plaats van Gods heiligheid en van Gods loutere genade. Het offerbloed, dat daar in de tempel vloeiende was een prediking van Godswege van de doodschuld van de zondaar en het wees heen naar het verzoenend bloed dat *het* Lam Gods op Golgotha zou storten en reeds gestort had als de enige rechtsgrond waarop God de doodschuldige zondaar genade kan en wil bewijzen.

En voor Stefanus was Gods wet de kenbron van de ellende, maar om dan als tuchtmeester de veroordeelde zondaar uit te drijven tot Christus. De strijd is vandaag nog niet uitgestreden. Het is waar: als schaduwachtige inzetting heeft de tempel en de tempeldienst voor altijd afgedaan sinds Christus op Golgotha Zijn ziel gegeven heeft tot een rantsoen. Maar de geestelijke zin van de tempeldienst is nog dezelfde. Wie door het geloof met de God van de tempel in aanraking komt, die ontmoet Hem als de Heilige, Die met de zonde geen gemeenschap kan hebben. Die gaat voor die Heilige God *door* de knieën en komt *op* de knieën. En die krijgt het zoenbloed van het Offerlam onmisbaar nodig.

Wie met het oog des geloofs bij het licht van de Heilige Geest zichzelf ziet in de spiegel van Gods wet leert zichzelf kennen als een overtreder van al Gods geboden maar om in die weg een geschikt voorwerp te worden voor Christus, Die de wet vervuld om de vloek der wet gedragen en weggedragen heeft.

Het natuurlijk hart verwerpt tempel en wet of het degradeert beide tot een vrome vorm, waarachter het zich veilig waant. Een vermenschlijkt Woord en een aangepast evangelie en een wet, die men zo kan plooien dat ze je allerminst neerwerpt en schuldig stelt. Maar God handhaaft Zijn rechten. Wat de dwaze mens ook ondernemen mag. Wat ook een verantwoordelijkheid voor Gods knechten om tempel en wet de plaats te geven zoals God het bedoelt.

Recht om genade, schuld om verzoening duidelijk voorstellen. Dan wordt God op het hoogst verheerlijkt. En de diep-vernederde zondaar gaat Gods grote deugden prijzen.

Ds. M. Vlietstra.

Van de administratie

Deze keer konden we helaas maar 1 nieuwe abonnee inboeken. Misschien de volgende keer weer meer. Aan giften ontvingen we f 342,50. Heel hartelijk dank.

Uit Canada ontvingen we een cheque van S 5000,-, als legaat uit de nalatenschap van mevr. Anna E. Veenstra, die in Sherkston Ontario heeft gewoond. Dit heeft ons erg verrast. Wij hebben haar niet gekend, maar mogelijk dat wijlen Ds. Blom haar wel gekend heeft. Hartelijk dank aan de executeur voor de afwikkeling van deze zaak.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn. Tel. 01720-74202. Postbank 704350.

Van de redactie

In deze aflevering treft u de gebruikelijke artikelen aan. Een begin wordt gemaakt met een aantal artikel van de hand van Ds. M.C. Tanis over het werk van de Heilige Geest. Het leek ons na Pinksteren een goede gedachte dat hier wat over in ons blad geschreven zou worden. We zijn met de gemeente en de kerkeraad van Scheveningen verblijd dat er weer een eigen herder en leraar mag zijn. In de volgende aflevering van ons blad hopen wij een verslag van de bevestiging en intrede te plaatsen. We wensen de nieuwe predikant, drs. G.J. Capellen met zijn gezin, van harte Gods onmisbare zegen toe bij zijn arbeid. AvH.

Nederlandse Geloofsbelijdenis (63)

De geestelijke tafel! Dat is het Heilig Avondmaal voor het levend geloof. We hebben er de vorige keer veel goeds van gehoord. Hoe rijk is het aan de tafel des Heeren de gemeenschap met Christus te ontvangen en te genie-

ten. Wat ligt er niet in verborgen voor arme en troosteloze zielen. In eenvoud en klaarheid heeft art. 35 ervan getuigd. Ieder, die de Heere kent en vreest moet zich door die woorden aangesproken weten.

Daarin kwam het sacrament van het Heilig Avondmaal uit in zijn wezenlijke betekenis. Zo is het door de Koning der Kerk ingesteld. Hij heeft Zijn tafel niet gegeven enkel om daar te eten en te drinken. 't Ging Hem om de verbondenheid van teken en betekende zaak. Onder het eten en drinken van brood en wijn door een waar geloof spreekt de verbondenheid. Dan wordt niet alleen het brood gegeten en de wijn gedronken, maar worden de zielen van de Zijnen door de wonderlijke werking des Heiligen Geestes op een verborgen wijze gevoed en gelaafd met het lichaam en bloed des Heeren ten eeuwigen leven. Van die innige verbondenheid tussen teken en betekende zaak heeft het Woord van Christus bij de inzetting van dit sacrament zo duidelijk gesproken.

Artikel 35 is telkens in het voorgaande van die verbondenheid uitgegaan. Eigenlijk was het al eerder zo beleden. Toen het ging over de sacramenten in het algemeen, art. 33, konden we het lezen: "zo zijn dan te tekenen niet ijdel, noch ledig om te bedriegen...". En hier wordt het benadrukt dat "de sacramenten met de betekende zaken te zamen gevoegd zijn".

We komen ditmaal tot de indringende vraag: betekent dit nu, dat ieder, die deelneemt aan het Heilig Avondmaal

de betekende zaak ontvangt? We kunnen het ook wat anders zeggen: ontvangt de ongelovige de gemeenschap met Christus als hij aanzit aan de tafel des Heeren en de tekenen van brood en wijn gebruikt?

De Roomse Kerk beantwoordt die vraag heel gemakkelijk met "ja". Ieder, die de tekenen ontvangt krijgt vanzelf deel aan Christus' lichaam en bloed. Ze zijn immers wezenlijk veranderd in het lichaam en het bloed van Christus.

Zó spreekt onze geloofsbelijdenis niet. De ongelovige ontvangt wel het sacrament maar de zaak niet: "Voorts, hoewel de Sacramenten met de betekende zaken te zamen gevoegd zijn, zo worden zij nochtans met deze twee zaken door allen niet ontvangen. De goddeloze ontvangt wel het Sacrament tot zijn verdoemenis, maar hij ontvangt niet de waarheid des Sacraments; gelijk als Judas en Simon de Tovenaar beiden wel het sacrament ontvingen maar niet Christus, Die door dezelve betekend wordt, Welke de gelovigen alleen mede gedeeld wordt".

Het ware geloof onmisbaar

De onmisbaarheid van het ware geloof wordt hier beleden. Zonder dat geloof is het ónmogelijk om te delen in Christus. Zonder dat geloof kan ook niet aan de tafel des Heeren de gemeenschap met Christus ontvangen worden. Hier wordt onderscheiden tussen Avondmaalganger en Avondmaalganger. Ieder zit niet op dezelfde wijze aan:

"Goeden en kwaden, die nemen hier spijs,

Maar goeden en kwaden op andere wijze..."

Zo heeft van Lodensteijn gezongen. Zo komt het ook in onze belijdenis uit!

Daarbij kan het lijken alsof art. 35 het sacrament afhankelijk maakt van het geloof. Dit verwijt is wel gehoord in de tijd van de opstelling van onze belijdenis. Te stellen dat niet ieder de waarheid van het sacrament ontvangt zou het sacrament afhankelijk maken van de waardigheid van de mens.

Calvijn heeft van dit verwijt geweten en is er op ingegaan. Enerzijds wenste hij niet tekort te doen aan het sacrament in zijn eigenlijke betekenis. Christus' lichaam wordt in het Avondmaal niet minder aan de bozen dan aan de goeden gepredikt. Ook komt Zijn bereidheid uit om te verlenen, wat Hij in het Avondmaal

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk
verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter, Ds. A. van Heteren en Ds. D. Slagboom.

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Copie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" opzenden naar: Ds. A. van Heteren, Voordijk 247, 2992 AL Barendrecht, telefoon 01806 - 13069.

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720-74202, postrek. 70.43.50 t.n.v. de administrateur van "Bewaar het Pand" te Alphen a/d Rijn.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.

Advertenties f 0,60 per mm met een kolombreedte van 6 cm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

afbeeldt. Anderzijds wordt alleen door het geloof ontvangen, wat daar voorgesteld wordt. De ongelovige ontvangt een ledig teken. Hij eet het brood maar ontvangt Christus niet. Calvijn stelt in dit verband de vraag: „hoe zullen zij - de ongelovigen en bozen - Hem ontvangen?” Het is onmogelijk: “want dan zou het lichaam van Christus van Zijn Geest gescheiden worden”. Die geheel door satan en zonde bezet wordt, is toch niet vatbaar voor Christus. Daarbij is dit de schuld van de ongelovigen. Zij verachten wat hun aangeboden wordt. “De ongelovige sluit en grendelt de toegang toe.”. Het is tot hun veroordeling als ze wel het sacrament nemen maar de waarheid ervan, Christus, verachten. Hun ongeloof doet het sacrament niet teniet. Zij blijven er verantwoordelijk voor.

Hier komen twee lijnen uit, die Calvijn overeenkomstig Gods Woord benadrukt. De eerste is dat het sacrament van het Heilig Avondmaal Christus predikt in Zijn enig offer en in Zijn bereidheid aan een ieder, die in waarheid gelooft, dat offer ten goede te doen komen. De tweede is dat dit alleen werkelijkheid wordt door de Heilige Geest, Die het geloof werkt en de gemeenschap met Christus werkt én in stand houdt. Het ongeloof is en blijft daar vreemd aan. Het ontvangt wel het uiterlijke teken, maar Christus niet.

Die twee lijnen vinden we dus ook in onze belijdenis. Naar Christus' instelling zijn de sacramenten met de betekende zaken te zamen gevoegd. Nochtans ontvangen niet allen de waarheid van het sacrament. Alleen, die het oprechte geloof in Christus kent, ontvangt de door het teken voorgestelde zaak.

Twee maal een waarschuwend voorbeeld

Twee voorbeelden uit de Heilige Schrift worden genoemd: Judas en Simon de tovenaars. We kennen die namen. Judas, die discipel was van de Heere Jezus en als verrader aan het eind is uitgekomen. En dan Simon de tovenaars, eerst het geloof in Christus beleden en daarna toch weer openbaar gekomen als iemand die niet recht is voor God. Van hen beiden wordt gezegd dat zij wel het sacrament ontvingen, maar niet Christus.

Door meer dan één verklaarder worden er vragen gesteld ten aanzien van het vermelden van deze personen.

Allereerst merkt men dan op, dat er

geen zekerheid is vanuit Gods Woord of Judas wel Avondmaal heeft gevierd. 't Gaat dan om de instelling van het Heilig Avondmaal. Was hij daarbij wel tegenwoordig? Drie evangelisten: Mattheüs, Marcus en Johannes geven de indruk, dat Judas na het eten van het Pascha is weggegaan, eigenlijk weggezonden. Hij zou dan geen avondmaal hebben gevierd. Men wijst echter op Lucas 22:21. Daar lezen we dat Christus zegt na de instelling van het Heilig Avondmaal: “Doch zie, de hand desgenen, die Mij verraadt is met Mij aan de tafel.”. Daarom zou dus de tegenwoordigheid van Judas wel aangenomen moeten worden, hoewel er ook weer op gewezen wordt dat Lucas niet zozeer in tijdsorde spreekt maar eerst een samenvatting geeft van het Pascha en het Heilig Avondmaal en daarna andere elementen noemt.

Er zou hier een hele rij genoemd kunnen worden van mannen, die Gods Woord hebben verklaard en onder ons gewaardeerd moeten worden die óf de tegenwoordigheid van Judas bij de instelling van het Heilig Avondmaal onwaarschijnlijk hebben geacht, zelfs ontkend óf die wel hebben aangenomen. We gaan er aan voorbij, maar kunnen hier zien dat onze belijdenis in de lijn van Calvijn aanneemt: Judas was wel tegenwoordig.

Dán merkt men op, dat nergens vermeldt staat of Simon de tovenaars heeft deelgenomen aan de bediening van het Heilig Avondmaal. We lezen van hem wel, dat hij het geloof beleden heeft en daarna gedoopt is.

Moeten we nu denken, dat onze belijdenis niet speciaal aan het Avondmaal gedacht heeft? Er wordt toch gesproken van het sacrament, waarom sommigen zeggen: hier kan ook gedacht worden aan de besnijdenis. Het lijkt me moeilijk om dit aan te nemen, omdat het verband en ook het laatste deel van de zin heenwijst naar het avondmaal.

Moet dit door ons beslist worden? Ik

meen dat we hier voor ogen moeten houden, dat het om “voorbeelden” gaat, die waarschuwend moeten spreken. Judas was in de tegenwoordigheid van Christus. Hij heeft onderwijs gehad van Christus. Uit Zijn eigen mond gehoord, Wie Hij is en welke weg Hij moest gaan. Hoe ontzettend staat daarentegenover de donkerheid van Judas' verraad van Zijn Meester en zijn verharding tegen de laatste waarschuwingen in. Ontzettend ook zijn overgave aan de boosheid.

En dan Simon de tovenaars. gedoopt, het teken en zegel ontvangen op de belijdenis van het geloof. Niet de overtuiging des harten, hoe het ook geweest is. Niet lange tijd daarna geopenbaard in boosheid.

Het zijn zeker voorbeelden, die dringen om onszelf te onderzoeken. Het is mogelijk aan de tafel des Heeren te zitten, beschouwd te worden als een ware avondmaalganger en ondertussen in ons hart gebonden te zijn aan de zonde en aan de wereld, zonder een levende honger en dorst naar de gemeenschap met God. Dan is er wel het sacrament, maar niet de waarheid van het sacrament.

Augustinus, op wie Calvijn zich vaak in de Institutie bij dit onderwerp beroept, zegt het heel tekenend: “wat anders is het sacrament en wat anders de kracht van het sacrament”.

Het spreken over waarschuwend voorbeelden is bepaald niet geliefd in onze tijd. Aan beschouwingen over de zelfbeproeving is geen gebrek. 't Komt op de persoonlijke zelfbeproeving aan.

Laten we niet vergeten, wat we van de discipelen lezen, toen Christus tot hen sprak: “Voorwaar Ik zeg u, dat één van u Mij zal verraden”. Zij waren niet verontwaardigd en betuigden niet hun onschuld. Mattheüs beschrijft het: “En zij, zeer bedroefd geworden zijnde, begon een iegelijk van hen tot Hem te zeggen: ben ik het Heere?”

D. Slagboom.

Overtuigen van het niet geloven

En die gekomen zijnde, zal de wereld overtuigen van zonde... Van zonde, omdat zij in Mij niet geloven
Joh. 16:8a en 9

Opvallend is de tekst, wanneer we hem lezen in het verband. In de versen 5-7 is sprake van droefheid, die de discipelen gevoelen bij het vooruit-

zicht van het heengaan van Jezus. In vers 7 antwoordt Jezus daarop, dat het nuttig is, dat Hij heengaat. Immers wanneer Hij niet weggaat, kan de Trooster niet komen. Troostend en bemoedigend verzekert de Heere Jezus Zijn discipelen daarvan.

's Heeren heengaan zal niet verarmend werken, maar zelfs levensverrij-

kend. Alles zal de Trooster voor hen zijn en veel in hen doen. Maar nu onze tekst. In die tekst wordt niet meer gesproken over de discipelen, maar over de wereld. Is er dan een tegenstelling tussen de verzen 7 en 8? Het schijnt. Maar het is niet zo. De Heere heeft ook dit woord op het juiste moment gesproken. Wat er door de komende Geest gaat gebeuren, zal hen blijdschap geven. Ze zullen getuige zijn van het machtige werk van de Heilige Geest in de wereld. Ze zullen er door hun arbeid ook bij betrokken worden. De Heilige Geest zal gebruik maken van hun zending in de wereld. Vandaar dat zij het woord van Jezus mee mogen dragen en hun ogen zullen de werkelijkheid er van zien. Nu welk een woord sprak Jezus! Op de aarde, in de wereld, zal de Heilige Geest overtuigend werkzaam zijn. Hij zal de wereld overtuigen. Onder het woord "wereld" moet in de eerste plaats verstaan worden de officiële Joodse wereld uit Jezus' dagen. Die wereld heeft Hem gehaat en gekruisigd en aan dat kruis laten sterven. Echter moet verder gedacht worden als het gaat over de wereld, nl. aan de mensheid van alle tijden en eeuwen. Tot welk ras men ook hoort en welke identiteit men ook heeft. Niemand wordt uitgesloten. Ook wij niet. Geloven we dit al? Wat kan het woord "wereld" makkelijk gebruikt worden en toegepast op deze en gene. Het "die wereld toch" kan zo op onze mond bestorven liggen zonder te beseffen, dat wij tot die wereld behoren en de Heere zo met nadruk zegt hoe het met al de bewoners van de wereld er bij staat. Het woord, wat de Heere in de nacht sprak tot Nicodemus geldt vandaag nog: "voorwaar, voorwaar zeg Ik u: tenzij dat iemand wederom geboren worde, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien". Nu staat in de tekst, dat de wereld overtuigd zal worden. De wereld wordt met feiten geconfronteerd en zo strafbaar, schuldig gesteld en verklaard. Bewijzen worden onder de aandacht gebracht. Men zal er niet omheen kunnen. Men zal moeten bekennen en erkennen. En dat gewillig, met berouw en boete. De mond zal vertolken wat er in het hart leeft. Wat we in de psalmen tegenkomen, zal bemerkt en gehoord worden. De zonde, zal zonde zijn en worden. Immers zonde is geen geringe zaak. Geen bagatel. Geen fout op zich. Het is een daad. En in die daad spreekt het hart. Een daad die heel het leven

beheerst en met de algehele gerichtheid op de Heere, tegen de Heere. Tegen God de Vader, tegen God de Zoon. Het laatste wordt door Jezus Zelf verschillende malen beleden. Het "gij gelooft Mij niet" horen we regelmatig. En dat "niet geloven" is niet beperkt gebleven tot Jezus' leven op aarde. Het zet zich voort. Hoe erg toch! De zonde werkt door van eeuw tot eeuw. De zonde tegenover de Schepper, de Formeerder van het leven, maar ook tegen de Zoon van God. Dit laatste heeft Jezus Zelf gezegd en gesteld: er is zonde tegen Mij nl. het niet geloven. Het is erg, onder ons kan dat zo vergeten of voorbijgezien worden, dat er zonde is tegen de Heere Jezus.

Er is zonde tegen Gods heilige wet, maar ook tegen het evangelie, nog sterker tegen de inhoud van het evangelie Jezus Christus, de Gezondene des Vaders. En dat geldt bijzonder van allen, die leven onder de Nieuw Testamentische bedeling. De heilsoopenbaring is ons bekend en Zij kan door ons gelezen worden en zij wordt ons verkondigd. Nu kunnen we, ondanks dat, voortgaan in onze blindheid, in onze starheid, in onze verzeerdheid, in onze zelfvergenoegdzaamheid, in onze gerustheid. Laten we toch bidden om te vallen onder het woord van de Heere Jezus. De Heilige Geest zal de wereld, dus ook mensen in onze plaats overtuigen van zonde, van zonde omdat zij in Hem niet geloven. Dus het ongeloof heerste en heerst. Het geeft de toon aan in het leven. Het is al begonnen in het paradijs. Daar werd de waarheid Gods leugen voor de mens en de leugen van satan voor hem waarheid. Onuitroeibaar is de wortel en het wezen van het ongeloof in het mensenleven. Hoe erg! Welk een zonde! God de Heere niet geloven. God de Zoon niet geloven. Maar welk een wonder van gena-

de, nu gaat de Heilige Geest overtuigen van zonde van het niet geloven in Jezus. Hoe duidelijk zien we dit al op de Pinksterdag. Door de mond van Petrus spreekt de Heilige Geest. Gij hebt Hem genomen nl. Jezus en door de handen der onrechtvaardigen aan het kruis gehecht en gedood. En Die Jezus den Nazaréner was een Man van God en Hij heeft onder ulieden krachten, wonderen en tekenen gedaan. En gij weet het dat God door Hem dit alles deed. Nu deze Jezus heeft God opgewekt, waarvan wij allen getuigen zijn. Hij is zelfs door de rechterhand van God verhoogd geworden en heeft de belofte van de Heilige Geest ontvangen van de Vader en zo ook dit uitgestort dat gij nu ziet en hoort. En wat geprofeteerd is nl. het zitten aan Gods rechterhand is voor Hem volle werkelijkheid geworden! Zo wete dan zekerlijk het ganse huis van Israël, dat God Hem tot een Heere en Christus gemaakt heeft namelijk deze Jezus, Dien gij gekruist hebt! Welk een preek op de man af. Zo werkt de Heilige Geest, zo werkt de Heere altijd. Gericht, geadresseerd! Wanneer dat geschiedt, hebben we geen jamaars meer. Kunnen we niets meer aandragen tot verontschuldiging. Valt alles van ons weg en wordt de waarheid des Heeren, het getuigenis van de Heilige Geest geloofd. Men valt er voor, men buigt er onder. En volgt er de eeuwige veroordeling? Wel verdiend. Maar dankzij het werk van Christus is er voor hen die niet geloofden: genade. Genade zelfs voor deze zondaars! Geeft dat moed, hoop, verwachting? Of... blijft U nog ontkennen dat het niet geloven in de Heere geen zonde is en U vanwege Uw staat in Adam niet als zonde kan toegerekend worden? Mag de Heere niet eisen?

Ds M.C. Tanis.

New Age en House muziek

In het mei/juninummer van het christelijk onderwijsblad **BEZINNING** wordt uitvoerig aandacht besteed aan New Age muziek en house muziek. New Age muziek is in opkomst en beïnvloedt vele jonge christenen. De aanhangers van de New Age muziek zeggen dat deze muziek energie en ontspanning geeft en een nuttig middel is tegen stress. Het doel is in werkelijkheid dat de hoorder "een kosmisch bewustzijn" bereikt, "uit zijn

bol" gaat, een effect dat we ook bij de nieuwe rage house muziek aantreffen. Vele jongeren proberen met house muziek de leegte in hun bestaan te ontvluchten. Ze worden door deze muziek als het ware gehypnotiseerd en in extase gebracht, zodat hun onderbewustzijn rijp wordt voor elke boodschap. De teksten die tijdens de house parties gezongen worden zijn schunnig of occult. Bovendien zijn house parties ondenkbaar zonder

XTC-pillen, zodat vele jongeren die deze parties bezoeken verslaafd raken aan drugs. Een belangrijk gevolg is dat vele jongeren in de toekomst te kampen krijgen met gebondenheid aan het occulte, verslaafdheid aan drugs en mogelijk arbeidsongeschiktheid.

Over de gevaren van New Age muziek en house muziek en de achtergronden daarvan wordt de lezer uitvoerig geïnformeerd in het themanummer van BEZINNING dat besteld kan worden door f 2,50 over te maken

op girorekening 2.974.537 van adm. BEZINNING te Amersfoort o.v.v. nummer NEW AGE EN HOUSE MUZIEK.

Het Centrum Voorlichting Christelijk Onderwijs, uitgeefster van BEZINNING, is gaarne bereid op een gemeente-avond een lezing te verzorgen over onderwerpen als New Age, occultisme, de bijbelkritiek, geloofsopvoeding en kerkverlating, de nieuwe theologie, islam en christelijk geloof. Inlichtingen bij het secretariaat: tel. 03420-14479.

Voor de jeugd (32)

De Samaritaanse vrouw

“Jezus zeide tot hen: Mijn spijs is, dat Ik doe de wil van Hem, Die Mij gezonden heeft, en Zijn werk volbreng”

Joh. 4:34

Beste vrienden,

Deze tekst stond de vorige keer ook boven het artikel. We hebben aan het einde van het artikel gezegd dat jullie er maar eens over na moesten denken. Ik weet natuurlijk niet of dat ook gebeurd is. Het lijkt mij wel de moeite waard. En dan niet een keer, maar telkens weer. Als dat gebeurt dan ben je bezig met “goede zaken”.

En dat gebeurt niet altijd. Laten we eerlijk wezen. Het is een wonder als het gebeurt. Want in doorsnee zijn we bezig met “ijdele zaken”. Dat zijn zaken, waaromtrent de waarheid zegt, dat de wereld voorbij gaat, met al haar begeerlijkheden. Terwijl alleen degenen die de wil van God doen, blijven tot in der eeuwigheid. De “wil van God”, dat deden Adam en Eva, voor de val in het paradijs. Doch door de val is men van God losgeraakt en kunnen wij Zijn wil niet meer doen. Dat is de verschrikkelijke werkelijkheid, waar we door de val in zijn terecht gekomen. Daarover na te denken, ligt ons bepaald niet. En toch is het nodig. Het kan ons middelijkerwijs leiden tot de kennis van “hoe groot onze zonden en ellenden” zijn. Want dát moeten wij toch eerst weten, zullen we Hem nodig krijgen, Die gekomen is om ons van “al onze zonden en ellenden te verlossen”. Over Hém gaat het toch in deze geschiedenis. Over Hém moet het altijd weer gaan. Want Hij is het enige middel, de enige Middelaar, waardoor we zalig kunnen worden. Alleen wie in de Zoon gelooft, heeft het eeuwige leven. Wie de Zoon onge-

hoorzaam is (niet gelooft), die zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem.

De Zoon van God nu is gekomen, om als Mens de wil van de Vader te doen. Dat is de wet volkomen volbrengen en de schuld, die de mens door de zonde gemaakt heeft, volkomen betalen.

En dat heeft Hij gedaan. Hij is niet gekomen om de wet te ontbinden, maar om die te vervullen. Hij is heilig ontvangen, heilig geboren, Hij heeft heilig geleefd. Hij heeft nooit gezondigd. Noch met gedachten, noch met woorden, noch met daden. Als Hij de wet volkomen heeft volbracht, is dit bij Hem geen kwestie van “moeten” geweest. Doch het was bij Hem een zaak van “heilig willen”. Het was Zijn “Spijs”. Het was Zijn vermaak. Altijd!!!

Doch daarbij is het niet gebleven. Indien Hij alleen “zondeloos” zou zijn geweest, dan had Hij maar “half werk” gedaan. Er moest dus nog meer gebeuren. Hij moest aan de deugd van Gods recht “voldoening” geven. Hij moest de schuld, die de mens door de zonde gemaakt had, volkomen betalen. Schuld betalen! Dat is geen kleine zaak. Zeker niet bij God. Als het over aardse schuld gaat, dan kan die met geld worden voldaan. Doch schuld bij God kan men nooit met geld voldoen. Hij moest om de schuld bij God te voldoen een “gestadige dood” sterven. De uitdrukking “gestadige dood” kan jullie bekend zijn. Hij komt voor in het doopsformulier. Het is misschien wel goed dat ik daar op wijs. Want dingen die iedere keer weer worden voorgelezen, maken op de

duur niet meer zoveel indruk. We zijn er aan gewend, terwijl de eigenlijke betekenis helemaal niet tot ons doordringt.

Wat een “gestadige druipen” is, zullen jullie wel weten. Het druipet dan onophoudelijk door, dag en nacht. Het staat nooit stil. Zo is het nu ook met ons leven. Wij lopen dag en nacht te sterven.

Want elk mensenleven is, wat de duur daarvan betreft, bij God bekend. Het wordt ook door God bepaald. Als God bepaald heeft dat je 20 jaren oud zult worden, dan leef je geen dag langer. Dat houdt dus in dat er elke dag een levensdag afgaat. We komen elke dag dichterbij de laatste dag van ons leven. En dan komt het definitieve einde. Als we dan sterven zoals we geboren zijn, is het voor eeuwig verloren. We moeten dan de eeuwige dood sterven. Dat houdt in, dat we dan eeuwig pijn moeten lijden in de hel. Dat is zo verschrikkelijk, dat het niet onder woorden te brengen is. We moeten dan eeuwig verkeren onder de toorn van God. Wat nu de mens heeft verdiend, wat jullie en ik zouden moeten ondergaan, heeft Jezus nu willen ondergaan. Hij moest het dus niet alleen doen, maar Hij wilde het ook doen. Het was “Zijn spijs”. Zijn eten en drinken. Zijn lust! Daarin ligt Zijn onbegrijpelijke liefde verklaard. Liefde tot God, Die in Zijn recht bevredigd moest worden, maar ook tot “vijanden” van God, waarvoor Hij de schuld moest betalen. Hij heeft de sterkte van Gods toorn gekend, die op aarde nog nooit door een mens gedragen is. De eeuwige straf is voor Hem samengepakt in de tijd. Hij heeft die Goddelijke straf alleen kunnen dragen, omdat hij niet alleen mens, maar tegelijkertijd ook God geweest is. Deze dingen gaan ons natuurlijk verstand zeer ver te boven. Hij heeft gedurende de ganse tijd van Zijn leven, de last van de toorn van God, die tegen de zonde van het ganse menselijke geslacht ontbrand is, aan Zijn lichaam en ziel gedragen. Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld. Hij heeft de straf gedragen. Hij heeft de wil van de Vader volbracht. Volkomen! Zijn leven is niet anders geweest dan een gestadige dood. Dit nu te ondergaan, was de “spijs” die de discipelen nog niet wisten. Toen de Heilige Geest werd uitgestort, Die hen in al de waarheid leidde, zijn ze het aan de weet gekomen, wat het Hem gekost heeft, om hen schuldvrij tegen-

over God te kunnen doen staan. Toen hebben zij het leren begrijpen hoe groot Zijn liefde geweest is tegenover hen. Ook hoe groot de liefde van de Vader geweest is tegenover hen, daar Hij Zijn eigen Zoon, Zijn Enige, niet gespaard heeft, om "verloren zonen en dochteren" te kunnen sparen.

Als deze dingen tot jullie doordringen, dan kun je er alleen maar stil onder worden. Dan kom je in de grootste verwondering terecht.

Wat nu Zijn spijze is geweest, dat is lijden en sterven, dat wordt nu de spijze van een ieder die zich de eeuwige dood gegeten heeft aan de verboden spijs: - de zonden -!

Dan gaat ook betekenis krijgen wat Jezus gezegd heeft: "Voorwaar, voorwaar zeg Ik ulieden, tenzij dat gij het vlees van de Zoon des mensen eet en Zijn bloed drinkt, zo hebt gij geen leven in uzelf. Die Mijn vlees eet en Mijn bloed drinkt, die heeft het eeuwige leven, en Ik zal hem opwekken ten uiterste dage. Want Mijn vlees is waarlijk spijs, en Mijn bloed is waarlijk drank. Die Mijn vlees eet en Mijn bloed drinkt, die blijft in Mij en Ik in hem." Joh. 6:53-56.

Dat wil met andere woorden heel eenvoudig zeggen: "Wie waarlijk gelooft in het lijden en sterven van de Zoon des mensen, die wordt zeker zalig. Hij leed en stierf voor mij, daar ik anders de eeuwige dood had moeten sterven".

Jullie begrijpen, dat als het over het eten van Zijn vlees en het drinken van Zijn bloed gaat, dat dit geestelijk moet worden verstaan. Dit is het echt geloven in Hem, die alles volbracht heeft voor een mens die alles verknoeid heeft. Hij ging de hel door om die te sluiten, voor een ieder die gelooft. Hij is ten hemel opgevaren, om die te openen voor een ieder die gelooft. Wie zo mag eten en drinken, die proeft en smaakt dat de Heere goed is..

Nu nog een vraag: Is deze spijs begeerlijk voor jullie? Wie waarlijk hongert en dorst naar Hem en Zijn gerechtigheid, die zal verzadigd worden. Dat is de wondere beleving van het zaligmakende geloof. Men heeft dan aan de Heere genoeg en kan van Hem toch niet genoeg krijgen.

De farizeeën hebben zich er aan geërgerd, waardoor de zaligheid hen is ontgaan. "Zalig zijn zij die honger

en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden". Jullie aller vriend

Ds. H.C. v.d. Ent.

Stichting Ontmoeting

Op D.V. zaterdag 25 juni a.s. wordt er een zang- en orgelavond gehouden in de Grote of St. Laurenskerk te Rotterdam t.b.v. Stichting Ontmoeting.

Medewerking verlenen:

Christelijk Mannenkoor "Jeduthun" uit Amersfoort en het Veenendaals Christelijk Mannenkoor o.l.v. Cees het Jonk

Arie Kortleven, orgel - Johan Brede-
wout, vleugel - Stasja Schwaner, so-
liste - André Heuvelman, trompet -
Noortje van Middelkoop, panfluit -
Jacobien van der Bijl, cello - André
Reijersen van Buren, viool

Opening/sluiting: Ds. J. Schalkoord
Spreker St. Ontmoeting: Dhr. J.H. van
Oostende

Toegang: f 7,50 (t/m 12 jr. f 5,-)

Aanvang: 19.30 uur (kerk open 18.45
uur)

Er zal een kollekte worden gehouden
die geheel ten bate is van Stichting
Ontmoeting.

Kaarten te verkrijgen via de koren of
telefonisch reserveren: 01718-74649.

Opstellen over de christelijke opvoe- ding B. Florijn

In september aanstaande zal Deo
volente verschijnen, het eerste num-
mer van een serie brochures getiteld:
Opstellen over de Christelijke Op-
voeding.

Iedere brochure behandelt een onder-
werp uit de Christelijke opvoeding.
Om er enkele te noemen: De opvoe-
ders: huwelijk en gezin; De zuigeling
en de kleuter; De puberteit; De
levensgang van de mens; Het afwij-
kende kind; enz. enz.

De auteur van deze serie brochures is
dhr. B. Florijn, oud-leraar opvoedkun-
de. Ze zijn geschreven voor ouders,
onderwijzers(-essen), schoolbesturen,
zij die beroepshalve te maken hebben
met de opvoeding van het kind in
gezinnen of instituten en verder voor

een ieder die zich voor deze stof inte-
resseert.

Het is de bedoeling om iedere twee
maanden een brochure te laten ver-
schijnen. De hele serie zal bestaan uit
circa 15 brochures. Tot 1 augustus a.s.
hebt u de gelegenheid om in te teke-
nen op de gehele serie. De prijs
bedraagt f 6,50 per brochure, exclusief
een gedeelte van de zendkosten. Na
verschijning bedraagt de prijs in de
boekhandel f 7,95.

Voor verdere informatie verwijzen we
u naar de zojuist verschenen folder. U
kunt deze krijgen bij uw boekhandel
of gratis aanvragen bij de uitgever:

Uitgeverij ADOS, Gemeenteweg 247,
7951 CL Staphorst. Tel. 05225-3912
of 01805-1949.

Boekbesprekingen

Ds. L.G.C. Ledeboer, 'S **HEEREN
WEGEN**, 106 blz., f 17,90, uitgeverij
den Hertog B.V., Houten.

Voorin een korte levensbeschrijving
van Ds. Ledeboer. In 1843 is het
boekje voor het eerst verschenen.
Tweemaal heeft Ds. Ledeboer vanwe-
ge zogenaamde onwettige godsdienst-
oefeningen gevangen gezeten. In de
gevangenis te Leiden werd dit boekje
geschreven. Jeugd en jongelingsjaren
worden verhaald. Vervolgens zijn
bekeringsweg. Ook zijn uitleiding uit
de Hervormde Kerk. Ds. Ledeboer
kreeg vragen over bepaalde uitdruk-
kingen. Die heeft hij in bijvoegselen
verklaard.

Deze bijvoegselen zijn vervolgens tel-
kens met het boek herdrukt. Ook in
deze nieuwe, keurig verzorgde uitga-
ve. Ook enkele gedichten zijn opge-
nomen. De spelling van het boek is
aangepast aan de huidige. We lezen
op blz. 79 redenen waarom Ds.
Ledeboer de voorkeur gaf aan de
berijming van Datheen boven die van
1773.

Op blz. 62 wordt aangehaald wat Van
der Groe gezegd zou hebben bij de
invoering van de nieuwe psalmberij-
ming: Zij hebben gouden weggenom-
men, wij hebben nu zilveren in de
plaats gekregen. Wat zal het wezen als
wij tinnen krijgen. Een leerzaam boek
om te lezen.

Dr. A. Noordegraaf, **Kernteksten
over de toekomst**, 94 blz., f 14,90,
Uitgeverij de Groot Goudriaan,
Kampen.

In de serie Schriftwerk, handreiking

voor persoonlijke meditatie en gemeenschappelijk Bijbelstudie, verscheen dit deeltje dat uit een inleiding en negen hoofdstukjes bestaat. We hebben hier en daar weleens een vraagteken gezet.

Zo bij het gedicht op blz. 7 en blz. 18. Ook bij het woordgebruik. Persoonlijk zouden we woorden als stuntman en superheld niet gebruiken als het over de Zaligmaker gaat (blz. 17). Een woord als gebedsvirtuozen vinden we ook niet erg gepast (blz. 45). Tot onze schande moet het inderdaad gezegd worden dat niet-christenen soms meer lijden aan de gebrokenheid van de wereld dan menig kerkmens (blz. 41).

In het schrijven over de toekomst van Israël is de auteur terecht voorzichtig. Hij waarschuwt voor hen die de Bijbel als een soort spoorboekje hanteren (blz. 56).

Er wordt positie gekozen tegen de alverzoening op blz. 64. We plaatsten een vraagteken bij de volgende zinsnede op blz. 65: "We moeten daarom niet speculeren over het lot van hen die nooit in aanraking zijn geweest met het Evangelie."

Zegt de Bijbel niet duidelijk dat zij die de Zoon niet hebben het leven niet hebben? Op blz. 76 zouden we liever het woord "geschiedenis" in plaats van "verhaal" gebruiken.

Wie met onderscheid het boekje weet te hanteren treft zeker materiaal erin aan om over de toekomst na te denken.

John Owen, **Gemeenschap met God**, 155 blz., f 29,95, Uitgeverij J.J. Groen en Zoon.

John Owen leefde van 1616-1783. Hij was hofprediker van Cromwell en vice-kanselier van de universiteit van Oxford. Hij was een van de belangrijkste puriteinse predikers uit de zeventiende eeuw.

Vele boeken verschenen van zijn hand. Dit boek is uit het Engels vertaald door drs. K. de Jong. De indeling in 24 hoofdstukken maakt het boek overzichtelijk. Een zaak- en tekstregister zou in dit boek niet mistaan hebben. Iets van de inhoud willen we weergeven. In hoofdstuk 2 toont Owen aan dat de gemeenschap met God inhoudt gemeenschap met elk van de Drie Personen afzonderlijk. "Maar tussen alle Personen van de Godheid is er een verschil.

De Vader treedt met ons in gemeenschap als Degene die de oorsprong van alle gezag is. De Zoon treedt met

ons in gemeenschap vanuit een door Hem verworven schat. De Heilige Geest treedt met ons in gemeenschap door direct en persoonlijk in ons te werken."

Het grootste deel van het boek gaat over de gemeenschap met Christus. Wie iets kent van de werken van Owen zal ook met dit werk niet teleurgesteld uitkomen. Wie nog nooit iets van hem heeft gelezen zou er goed aan doen dit boek ter hand te nemen.

Wilhelmus à Brakel, **Het Heilig Avondmaal**, 111 blz., f 17,90, Uitgeverij den Hertog B.V., Houten.

Brakel was een predikant uit de tijd van de Nadere Reformatie. Hij mocht aandringen op de beleving van het geloof en de beoefening van de praktijk der godzaligheid. Lange tijd heeft hij mogen prediken en arbeiden in Rotterdam.

Velen van ons zullen het boek "De Redelijke Godsdienst" hebben. Het gedeelte dat handelt over het Heilig Avondmaal is door drs. S.D. Post herschreven in hedendaags Nederlands. De herschrijver legt er geen verantwoordelijkheid van af wat hem bewogen heeft om de oorspronkelijke volgorde van de hoofdstukken te wijzigen. Brakel handelt namelijk eerst in het algemeen over het Heilig Avondmaal, daarna gaat hij schrijven over de voorbereiding, de betrachting en de nabetrachting van het Heilig Avondmaal. Overigens een goede zaak kennis te nemen van de inhoud van dit keurig verzorgde boekje.

Ds. J. van Amstel, **De zegen van het Avondmaal**, 83 blz., f 14,25, Uitgeverij Oosterbaan & Le Cointre B.V.

Dit boekje is een vervolg op het eerder verschenen boekje "De rijkdom van de kinderdoop".

In het voorwoord lezen wij dat de auteur met name bedoelt leiding te geven aan jongeren die zich voorbereiden op de viering van het Heilig Avondmaal. Beknopt worden vele zaken die met het Heilig Avondmaal te maken hebben weergegeven. Onder het lezen rees de gedachte of sommige zaken niet wat dieper hadden moeten worden uitgewerkt. We beleven immers een tijd waarin de avondmaalsgang al meer vanzelfsprekend lijkt te worden. Had daar niet duidelijker de vinger bij gelegd moeten wor-

den? Persoonlijk zou ik naast dit boekje zeker willen aanraden te lezen wat bijvoorbeeld Brakel en Wisse schrijven over het Heilig Avondmaal.

Discriminatie, 112 blz., f 19,50, Uitgeverij De Groot Goudriaan, Kampen.

Een bundel die weergeeft wat in het najaar van 1993 aan de Driestar aan referaten is gehouden tijdens een studiebijeenkomst.

De aanleiding tot de bespreking van dit onderwerp was de discussie rondom de anti-discriminatiwet en de Algemene Wet Gelijke Behandeling. We willen u een indruk geven van de inhoud. Drs. P. van Ruitenburch geeft een Bijbels-theologische verkenning. Mr. dr. J.T. van den Berg schrijft over de Algemene Wet Gelijke Behandeling. Mr. A. Rouvoet over discriminatie van vrouwen. Mevr. drs. A.L. van de Meer-IJsselstein over discriminatie in de stad. Ds. R.F. Polanen over discriminatie in Nederland? Mevr. S.P. Schot over discriminatie van gehandicapten. H. Anker over leven met een lichamelijke handicap. Ir. J. Jansen over discriminatie en werkloosheid. J. Littel over werkloosheid, discriminatie en toekomst. Mw. E. de Jong van Gurp over discriminatie in kinderboeken.

Mw. M. Bloom over straatkinderen, een ver probleem.

Het artikel over discriminatie in kinderboeken heeft ons niet erg aangesproken. Onzes inziens hoort een artikel over straatkinderen in deze bundel niet thuis.

Daarmee willen we uiteraard niet ontkennen dat dit verschijnsel een ontzaglijk groot probleem is.

Overigens biedt deze bundel veel om over het aangesneden onderwerp na te denken.

J.D. van Leeuwen (red.), **Ook voor jou**, 96 blz., f 13,50, Uitgeverij De Groot Goudriaan, Kampen.

Het eenvoudige dagboekje voor jonge kinderen is een uitgave in samenwerking met de Nederlandse Hervormde Zondagsscholenbond op Gereformeerde Grondslag. We willen na doorlezen van dit dagboekje ons een enkele opmerking veroorloven. Op blz. 23 misten wij de verwijzing naar Christus als het gaat over het offer van Izak. Op blz. 25 had vermeld kunnen worden dat voorzeggd was dat Jakob de eerstgeboortezegen zou krijgen en

op blz. 27 misten wij dat Izak zondigde door Ezau te willen zegenen. Of we het spreken van Jozef alleen "klikken" moeten noemen is voor mij de vraag. Beter is het uitgangspunt te nemen in de afkeer van het kwade dat zijn broers deden (blz. 32) en met de vraag te beginnen of de kinderen ook al een hekel mogen hebben aan het kwade dat broertjes en zusjes doen. Bovenstaande opmerkingen nemen niet weg dat het dagboekje bruikbaar is voor jonge kinderen.

Drs. J.H. Schrijver, **Korte geloofsleer deel I**, 129 blz., f 22,90, Uitgeverij Kok Voorhoeve, Kampen.

De auteur is predikant in Waspik geweest en dient nu de Hervormde Kerk van Woerden. Het dogma staat bij meerderen in onze tijd niet hoog aangeschreven. Dat bevordert onkunde en een opgaan in het gevoel en de ervaring. Alleen al daarom is het goed dat een boek als dit verschenen is en gelezen wordt. In dit eerste deel wordt achtereenvolgens gehandeld over christelijke religie en dogma, openbaring en Heilige Schrift en de Godsleer. Het gebodene is een verdieping en uitwerking van de stof die behandeld is op de cursus "Theologische vorming van gemeenteleden." Wat de geraadpleegde literatuur betreft hadden er meer werken uit vroeger eeuwen bij kunnen staan. Overigens een leerzaam boek voor de theologisch geïnteresseerde. We besluiten met een citaat op blz. 31 "Niet alles is dogmatiek en dogmatiek is niet alles. Toch heeft het dogma een niet te onderschatten betekenis. Het ondersteunt en bemoedigt de kerk in haar geloof. Vooral in tijden van onzekerheid en bestrijding. Wie ondogmatisch wil denken en spreken, zal bemerken dat hem het heil van God in Jezus Christus als water tussen de vingers doorloopt en ontglipt. Het is de ervaring van de geschiedenis van de kerk der eeuwen. Het dogmatisch gestamel is waardevol."

Reiny Neven-Oskam, **Leen mij een lied**, 48 blz., f 12,90, Uitgeverij Boekencentrum Zoetermeer.

De schrijfster heeft al veel gedichten gepubliceerd in de "Hervormde Vrouw" en in "De Waarheidsvriend". Hier een bundeltje over diverse onderwerpen zoals: Gebed, het Heilig Avondmaal, de Tweede Wereldoorlog en jaargetijden.

ds. P. Beekhuis:
BEHOED UW HART
Een bundel meditaties
NIEUW! f. 24.95

wij zijn er voor u
BOEKHUIS het KOMPAS
SCHERPENZEEL
Dorpsstraat 164, 03497-4355

VOOR BIJBELS
IN STATENVERTALING

**Psalmboeken
groot en
klein**

Berijming 1773, met de Catechismus en de gebruikelijke Formulieren:

P21	het meest gebruikte psalmboek, 9 x 12 cm	f 16,50
P23	zeer duidelijke letter, 10 x 16 cm	f 22,50
P25	groot formaat, voor slechtzienden, 14 x 21 cm	f 37,50
P20b	voor kinderen, 5 x 8 cm	f 9,75

Berijming Dathen, met de Catechismus en Formulieren:

P11d	8 x 12 cm	f 16,75
P14d	alle verzen noten, 9 x 14 cm	f 24,75

In de boekhandel verkrijgbaar en in onze bijbeldepots. Een uitgebreide folder wordt u op verzoek toegezonden. Bestellingen zonder postzegel naar:

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING

Antwoordnr. 2809, 4140 WB Leerdam, tel. 03451-10155

*Plaats uw
familieberichten
in
Bewaar het Pand*

**Bemiddeling
Kraam- en
Gezinszorg
Meijer (B.K.G.M.)**

Reeds velen maakten gebruik van de bemiddeling voor Kraam- en/of Gezinszorg.

Heeft u Kraam- of Gezinszorg nodig en u bezit geen TV, bel dan gerust.

**Bemiddeling Kraam-
en Gezinszorg Meijer**

Telefoon 02943 - 1145, mevr. J. Meijer.

*"Hij troost het hart, dat
schreiend tot Hem vlucht."*

Psalm 145 vers 6, berijmd

Vanwege de enorme belangstelling betoond na het overlijden van mijn lieve man en onze zorgzame vader en opa

Jannes Ester

is het ons onmogelijk een ieder persoonlijk te bedanken.

Uw warm en hartelijk meeleven betoond in dagen van rouw, alsmede de vele kaarten en telefoontjes welke wij mochten ontvangen, hebben ons bijzonder getroost.

N. Ester-Zwart

kinderen en kleinkinderen

mei 1994,
Godfried van Seijstlaan 78
3703 BV Zeist

Kooiman Systems • Software • Supplies • Support • Service Barendrecht

Als u een adres zoekt waar u terecht kunt met al uw vragen over automatisering, hebben wij een tip voor u. Neemt u eens contact op met KSB, de veelzijdigheid zit 'm zelfs al in de naam.

**alle
disciplines
in één
naam,
onder één
dak,**

KSBAUTOMATISERING

Kempenaar 39 Barendrecht Tel. 01806-19477 Fax 01806-18800

UNIEKE AANBIEDING:

Heeft U nog banden met preken?

Dan heb ik voor U nog een
BANDRECORDER

merk: Sony-TC-630, 4 sporen,
3 snelheden.

In staat van nieuw. Prijs n.o.t.k.

Telefoon: 01870 - 82914